

erdiko kaira

Arte eszenikoak

Emakumeak oholtzan, gizonak erabaki-guneetan

Katalunian egindako lan bat abiapuntu hartuta, orain dela lau urte EAEko arte eszenikoak generoaren ikuspuntutik aztertu zituzten Aintza Uriartek eta Arantxa Iurrek, Getxoko Simulacro Teatro konpainiaren ugazabetako bik. Ikusi zutenez, zenbat eta erabakitzeko ahalmen handiagoa, orduan eta emakume gutxiago. Harrezkerotik beste neurketa batzuk egin dituzte ildo beretik. Eta denak berdintsu jarraitzen du.

UNAI BREA

WWW.KULTURKLIK.EUSKADI.NET

SIMULACRO TEATRO konpainiaren eta, aldi berean, Getxoko Antzerki Eskolaren jabeak dira Carlos Baiges, Arantxa Iurre eta Aintza Uriarte. Goiko argazkian zutunik ageri den laukotean, ezkerreko muturrekoa da Iurre, eta eskumakoa Uriarte. Orain bost-edo urte, Projecte Vaca elkarte katalanak egindako lan baten berri izan zuten: “Max sarien liburuxka eskuetan hartu eta emakumeak zenbatzen

hasi ziren; ohartu egin ziren emakume antzezle gehiago zegoela, baina ardura handiagoko lanpostuetan (zuzendari, egile, eszenografo...) gizonetzkoek zihardutela gehienbat. Nabarmen gainera, 80-20 inguruko portzentajetan”.

Euren inguruan antzeko azterketa egitea deliberaturik, Iurre eta Uriarte ohartu ziren EAEn –horixe hartu zuten lan eremu– gau-

zak oso antzekoak zirela. *Parekotasuna/Desberdintasuna Euskadiko Arte Eszenikoan botere eta erabaki guneetan. Laburpena eta ondorioak* txostena kaleratu zuten 2006ko udaberrian. Idazlan laburra zen, portzentaje birekin laburbildu zitekeena: 70-30. Esan gabe doa zein generori dagokion zein.

Egindako neurketaren emaitzak ustekabean harrapatu zituen egileak: “Ez geunden gaiak kezkatuta, ez geneukan arazoaren pertzepziorik. Ustez berdintasun handiagoa dagoen giroan ibiltzen gara, baina ez da egia. Gizartearen beste eremuetan gertatzen den gauza bera gertatzen da gurean ere”.

Gizonen ikuskera gailentzen da oholtzan

Ordudunik, Uriartek eta Iurrek, batez ere bigarrenak, gaia aztertzen eta ahal den heinean, jendarteratzen jarraitu dute, ez beti nahi bezain arrakastatsu. 2007an EAEko antzerki jaialdien gainean ipini zuten lupa, eta emaitzak beheko koadroan dauzkazue.

2007ko azterketa hartan, ondorioei dagokien atalean, hau irakur daiteke: “Zuzendari kopurua zenbatu dugu emakumeok hortxe dauzkagulako agertzeko arazorik handienak, botere-guneetan. Eta egile kopurua kontuan hartu dugu testuen bitartez mundu ikuskera transmititzen delako”. Arantxa Iurreren esanetan, ikusleengan emakumeak dira gehien-go, baina, estatistikek erakusten dutenez, gizonen baten begiradaren arabera egindako obrak ikusten dituzte gehienbat.

Diskurtsoak, estetika... maskulinoak dira batez ere, diosku Iurrek. “Ez dakit zehazki esplikatzin zer den maskulinoa eta zer feme-

ninoa, gainera egile bakoitzak bere ezaugarriak ditu, baina badago nabaritu daitekeen zerbait. Dramaturgia gehiena maskulinoa da. Nik ikusi ditut emakumezko estereotipoak gizon batek idatzitako antzezlan batean, eta ez dut neure burua hor islatuta ikusi”. Gai honetan gehiago sakondu gura dute, eta berriki Bizkaiko Foru Aldundiaren beka eskuratu dute antzezlanen edukiak generoaren ikuspuntutik aztertu ahal izateko.

Programatzaileak du azken hitza... eta gizona izan ohi da

Lehenbiziko azterketa egin zutenean, 2006an, sortzaile kopuruen portzentaje-banaketa zorieko 70-30 hori zen. Ordurako, hala ere, konturatzen hasiak ziren gero eta emakume gehiago zebiltzala zuzendaritzan eta dramaturgian, eta joera bere horretan mantendu da. Baina hori ez da behar bezala islatzen antzokien programazioan.

Programatzaileen proportzioa ere 70-30 zela behatu zuten Iurrek eta Uriartek 2006an egindako lehenbiziko lan hartan. Ez zituzten guztiz zifra txartzat jo, kopuruak ez zeuden benetako parekotasunetik hain urrun haien ustez, baina... Gauzak arretaz aztertuta hasten dira diferentziak agertzen. “Sareak, antzoki-sare publikoak, hiru maila bereizten ditu, emanaldi kopuruaren eta aurrekontuaren arabera. Bada, zenbat eta aurrekontu handiagoa, alegia, zenbat eta erabaki-ahalmen handiagoa, emakumezko gutxiago dago”.

Azken batean, programatzaileetan gehien-go dira gizonak, eta gizonen sortu eta zuzendutako lanak programatzen dira gehien.

Jaialdien programazioan gizonak dira bost sortzailetik lau

2007an, Arantxa Iurrek eta Aintza Uriartek EAEko antzerki jaialdiak aztertu zituzten. Ondorioa honakoa izan zen: sortzaileen %81, zuzendariak nahiz egileak kontuan harturik, gizonenak ziren. Zazpi jaialdi behatu zituzten, EAEko garrantzitsuenak lurre eta Uriarteren esanetan, eta orotara 235 sortzailearen lanak aurkeztu ziren horietan. Hona hemen azterketaren emaitza jaialdi jaialdi (emandako portzentajea gizonen sortzaileei dagokie beti ere):

- Getxoko Antzerki Jardunaldiak: %83
- Donostiako Antzerki Feria: %65
- Santurtziko Nazioarteko Antzerki Jaialdia: %71
- B.A.D (Bilbo Antzerki Dantza): %62
- Lekeitioko Kale Antzerki Jaialdia: %95
- Leioako Umore Azoka: %73
- Araiako Umore Jaialdia: %70 (zuzendariak baino ez; ez zuten eskuratu egileei buruzko daturik).

INIGO AZKONA

Leioako Umore Azoka, 2008an.

“Jakina, oraindik gehiago dira gizonezkoek sortutako antzezlanak, baina andrazkoen sortuntzaren gorakada ez da behar bezala erakusten ari”, dio Iurrek. Azkenean emakumezkoen lan gehiago programatzea beste irtenbiderik ez dutela izango pentsatzen du Getxokoak, baina ez da erraza izango: “Antzerki mundu honetan harremanak aspalditik finkatuta daude, batzuk orain dela urte asko dira lagunak, eta ez da erraza hor sartzea. Emakume batzuek lortu dute ospea, errespetatuak dira eta zirkuituetan daude, baina gutxi dira oraindik”.

Iurrek ez du uste, haatik, gizonezko programatzaileek batez ere gizonezko sortzaileen lanak aukeratzen dituztela nolabaiteko “genero-elkartasun” batek bultzatuta. Inertzia kontua izan liteke, akaso. Edozelan, okerrera da programatzaileak ez dutela onartzen arazo bat dagoenik, ezta Iurrek eta Uriartek kopuruak begien bistan jarri dizkietenean ere. Izan ere, Iurre kexu da etxean bertan jaso duela harrerarik txarrean beren azterketak.

Mugagabe zirkuitua, mugak nonahi

Erakunde publikoengana jo zuten, eta ez zuten erantzun txarrik jaso. “Asko lagundu digute”, dio Arantxa Iurrek, “batez ere politi-

Eskumako argazkian Aintza Uriarte ageri da Mugagabe zirkuituko obra batean. Espainiako Estatuko lehen zirkuitu paritarioa da Mugagabe, baina programatzaileek ipinitako oztupoak direla-eta zailtasunak ditu aurrera egiteko, Arantxa Iurrek salatzen duenez.

koki zuzena delako, boladan dago berdintasun politikak bultzatzea”. Politikarien interesen zintzotasuna gorabehera, Iurrek eta Uriartek Mugagabe zirkuitua antolatzeke diru-laguntza lortu zuten: “Zirkuitu paritarioa da, Espainiako Estatu osoko bakarra”. Lau edizio egin dira, baina programatzaileek geldiarazi edo, behintzat, moteldu egin dute, Iurrek salatzen duenez: “Orain Estatuak berak eman digu aurrera jarraitzeko finantzazioa, eta ezin dugu aurrera jarraitu programatzaileek ez dutelako nahi Mugagabe euren antzokietan sartzea”.

Programatzaileek ez dute nahi hemen ezer ezbaian jartzerik, Iurreren esanetan. “Parekotasuna dago, esaten digute. Orduan, zergatik ez dute horretaz hitz egin nahi, zergatik jartzen dira urduri gaia mahai gainean ipintzen diegunean?”. 2006an bertan, estreinako txostena egin eta gero, sektoreko biltzar handi bat antolatu zuten parekotasunaz hitz egiteko, eta erantzuna oso oldarkorra izan zela gogoan du Iurrek. Baita emakume askoren aldetik ere. “Emakume sortzaile askok ez dute genero kontzientziarik eduki nahi. ‘Ni sortzailea naiz eta ez dut etengabe gogoratu behar emakumea naizela’. Abiapuntu horrekin, zaila da ikustea hemen aukerak ez direla berdin banatzen generoaren arabera”. ■

lagunekin euskaraz

interneten ere bail

gure artean euskaraz

mobiletik euskaraz

Noranahi zoazela. Nonahi zaudela. Zure jendearekin. Zure iritzia adierazi nahi duzunean, zeure erara. Euskara zure bizimoduaren osagaia da. Berezkoa duzu. Zu eta zure lagunen artean, zure giroan, **gozatu euskaraz.**

BFA DFB
Bizkaiko Foru Aldundia
Diputación Foral de Bizkaia